

Лекція 14-15. (Част. 1-2).
ІСТОРИЧНЕ КІНО НА СЛУЖБІ ТОТАЛІТАРИЗМУ.
3-й РЕЙХ.

Перша хвиля пропагандистських фільмів 1933 - " Юний гітлерівець Квекс " про молоду жертву, що загинула від рук комуністів; « Ханс Вестмар — один із багатьох » про «мученика руху», прототипом якого став Хорст Вессель ; « Штурмовик Бранд » про вуличні бої штурмовиків із комуністами — мала послужити зміцненню образу націонал-соціалістичної людини. Однак Йозеф Геббельс був незадоволений результатом. У січні 1933 року у своїй промові з нагоди дня народження Хорста Весселя міністр пропаганди заявив:

«Ми, націонал-соціалісти, не надаємо підвищеного значення тому, що наші штурмові загони марширують сценою чи екраном. Сфера їхньої діяльності — вулиця. Однак якщо хтось підходить до вирішення націонал-соціалістичних проблем у художній сфері, він повинен усвідомити для себе, що й у цьому випадку мистецтво визначається не бажанням, а майстерністю. Націонал-соціалістичний світогляд не може поповнити художні вади. Якщо якась фірма підходить до зображення подій, пов'язаних з діяльністю штурмових загонів або до націонал-соціалістичної ідеї, то цей фільм повинен мати високі художні достоїнства».

Геббельс розумів, яку небезпеку могли приховувати сучасні теми. Тому ігрові фільми, присвячені націонал-соціалізму та його повсякденності, такі як, наприклад, «Вище голову, Йоханнес» (1941), були великою рідкістю. «Суть німецького характеру» насамперед виражалася у костюмних історичних фільмах. Важливі мистецькі постановки були присвячені життю великих німецьких поетів («Фрідріх Шиллер», 1939), державних діячів («Бісмарк», 1940), лікарів («Роберт Кох — переможець смерті», 1939), архітекторів («Андреас Шлютер», 1942), Інженерів-винахідників («Дизель», 1942), промисловців з яскраво вираженим соціальним почуттям («Володар», 1937). При цьому, звісно, не можна сказати, що Геббельс відмовився від ідеї політизувати кіно. Просто він віддавав перевагу тонким, ледь помітним коштам. Міністр пропаганди завжди давав чітко зрозуміти, що він зараз хоче побачити на екрані. І в цьому випадку стежив від початку до кінця за реалізацією свого замовлення.

Лише з початком війни — наприкінці 1939 року — Геббельс зважився на радикальний крок. В результаті критики на його адресу з боку Гітлера і Розенберга він запустив у виробництво низку відверто пропагандистських фільмів. фільм « Я звинувачую » (1941), антибританський « Дядечко Крюгер » (1941), проірландські «Лиса з Гленарвона» (1940) і «Мое життя за Ірландію» (1941),

антисемітські фільми «1941» Єврей Зюсс » (1940) і, нарешті, закликав до стійкості « Кольберг » (1945) — все це були «вивірені в деталях» державні замовлення. Але ці постановки, як і актуальні військові фільми «Штукас» (1941) та «Підводні човни на Захід» (1941), продовжували залишатися винятком. У 1942/43 виробничому році з 60 запущених фільмів був лише один військовий — «Екіпаж Дора» (1943) та один історичний фільм про «великого німця» — «Парацельс» (1943), а також два фільми Харлана , просочені ідеологією « крові та ґрунту ».

З іншого боку, стан справ компенсували ретельно підготовлені випуски кінохроніки, яка після жорсткої критики самого фюрера з 1940 року стала централізовано виходити під назвою «Die Deutsche Wochenschau» і була напхана пропагандою. У вермахті було сформовано роти пропаганди. Кінооператори, які у них служили, мали знімати військові події. Довжина випуску сягала 1 години.

«Здається дивним і пояснюється, можливо, не лише особистою антипатією той факт, що обидва — чудово зроблені — великі репортажі Третього рейху, „ Тріумф волі “ та „ Олімпія “, від „кінокози“ Лені Ріфеншталь (так її називав міністр) було знято без Геббельса чи навіть усупереч йому, лише завдяки її дружбі з Гітлером, навіть якщо фінансування, принаймні в останньому випадку, йшло через міністерство пропаганди», - зауважує Гельмут Хайбер . Біограф міністра пише, що документальне кіно як жанр Геббельс вважав недостатньо мистецьким.

У 1937 році режисер Арнольд Фанк поставив у Японії фільм "Дочка самурая" (нім. "Die Tochter des Samurai"). Приводом для спільної постановки Німеччини та Японії став ув'язнений незадовго до цього Антикомінтернівський пакт між двома державами. Ця картина була знята за участю японських акторів і, на думку польського історика кіно Богуслава Древняка, мала яскраво виражений пропагандистський характер. Молодий японець, випускник німецького вишу хоче пов'язати життя з дівчиною-німкенею, хоча на батьківщині в нього залишилася наречена. У фіналі здобувають гору почуття гордої японки і герой фільму переїжджає в Маньчжурію , щоб працювати там на благо своєї батьківщини.

Лені Ріфеншталь замовила Арнольду Фанку пропагандистські документальні фільми про «новий Берлін» особистого архітектора Гітлера, рейхсміністра озброєння та військового виробництва Альберта Шпеєра , про систему довготривалих і польових укріплень, створену німецькою армією в 1940—1944 х скульпторів того часу Арно Брекере та Йозефі Тораке для своєї продюсерської компанії «Лені-Ріфеншталь-Фільмпродукціон».

Кінематограф 3-го Рейху:

https://de.wikipedia.org/wiki/Nationalsozialistische_Filmpolitik

https://de.wikipedia.org/wiki/Reichsministerium_f%C3%BCr_Volksaufkl%C3%A4rung_und_Propaganda

Ханс Вестмар – один з багатьох (1933):

https://en.wikipedia.org/wiki/Hans_Westmar

<https://www.youtube.com/watch?v=Pxe4t9TEepY>

Гітлерюгендівець Квекс (1933):

[https://en.wikipedia.org/wiki/Hitlerjunge_Quex_\(film\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Hitlerjunge_Quex_(film))

<https://www.youtube.com/watch?v=nYXRTSOANc0>

Штурмовик Бранд (1933):

https://en.wikipedia.org/wiki/S.A.-Mann_Brand

https://www.youtube.com/watch?v=9ulXc5tw_Os

Вершники Німецької Східної Африки (1934):

https://de.wikipedia.org/wiki/Die_Reiter_von_Deutsch-Ostafrika

https://www.youtube.com/watch?v=MoSLJU_dN0Y

Фільми про Фридриха Великого:

https://en.wikipedia.org/wiki/Frederick_the_Great

Фридрих (1937): <https://www.youtube.com/watch?v=JEge1NJCyWo&t=1420s>

Великий король (1942): <https://www.youtube.com/watch?v=bdnL9xHGxvQ>

Великий король (1942): Після Кунерсдорфа. 1759:

<https://www.youtube.com/watch?v=hcSkE0SgTVc>

Ротшильди (1940):

[https://de.wikipedia.org/wiki/Die_Rothschilds_\(1940\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Die_Rothschilds_(1940))

<https://www.youtube.com/watch?v=2tsQtnNCbvM>

Єврей Зюсс (1940):

<https://www.youtube.com/watch?v=2ukO47dIYSc>

https://en.wikipedia.org/wiki/Jud_S%C3%BC%C3%9F

Propaganda in Film | Suss The Jew (1940)

<https://www.youtube.com/watch?v=ZSUUPtUDdlM&t=992s>

Особа:

придворный еврей | Взлет и гибель Зюсса Оппенгеймера

<https://www.youtube.com/watch?v=XX2LIFMBztc>

https://en.wikipedia.org/wiki/Joseph_S%C3%BC%C3%9F_Oppenheimer

[https://en.wikipedia.org/wiki/Jud_S%C3%BC%C3%9F_\(disambiguation\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Jud_S%C3%BC%C3%9F_(disambiguation))

Дядько Крюгер (1941):

https://en.wikipedia.org/wiki/Ohm_Kr%C3%BCger

<https://www.youtube.com/watch?v=sA4B8gTwaG0>

<https://www.youtube.com/watch?v=gVmflCxrNxA>

Мюнгхаузен (1943):

[https://en.wikipedia.org/wiki/M%C3%BCnchhausen_\(1943_film\)](https://en.wikipedia.org/wiki/M%C3%BCnchhausen_(1943_film))

Кольберг (1945):

[https://en.wikipedia.org/wiki/Kolberg_\(film\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Kolberg_(film))

<https://www.youtube.com/watch?v=lsoQOOQvNrAw>

Повернення додому (1941):

<https://en.wikipedia.org/wiki/Heimkehr>

<https://www.youtube.com/watch?v=GGoomABquqY>